Història de la filosofia

Locke

Exercicis · 33 exercicis

Proves d'accés a la universitat (PAU) de Catalunya. Ordenats del més recent al més antic.
Retalls dels exàmens i pautes oficials (selecat.cat / universitats.gencat.cat).

OPCIÓ B

Sempre que els legisladors intentin d'arrabassar i de destruir la propietat del poble, o de reduir els homes a la condició d'esclaus sota un poder arbitrari, es posen en estat de guerra amb el poble, i aquest, a partir d'aleshores, resta eximit de tota obediència i pot acollir-se al refugi comú que Déu ha ofert a tots els homes contra la força i la violència. […]

Aquesta doctrina d'un poder en mans del poble per a recuperar la seguretat tot nomenant un nou legislatiu quan els legisladors han actuat contràriament a la missió que els havien encomanat i han envaït les propietats dels seus súbdits, és la millor defensa contra la rebel·lió i el mitjà més eficaç per a evitar-la. La rebel·lió no és pas una oposició a les persones, sinó a l'autoritat, i aquesta es basa únicament en les constitucions i en les lleis del govern: sigui qui sigui aquell qui per la força les infringeixi i per la força en justifiqui la violació, haurà de ser considerat verament i pròpiament com un rebel. Atès que els homes, en unir-se en societat i formar un govern civil, n'han exclòs la força i han introduït unes lleis per a la defensa de la propietat, de la pau i de la unitat entre ells, qui usi de nou la força per a oposar-se a les lleis és evident que es rebel·la, i que fa que torni l'estat de guerra, i cal considerar-lo un veritable rebel. I, a això, els qui hi són més propensos són el que tenen el poder (atesa l'autoritat de què se saben posseïdors, la temptació d'emprar la força que tenen a les mans i els afalacs dels que els envolten). La manera més adient de prevenir el mal és mostrar els perills i la injustícia de tals actituds a aquells qui estiguin més temptats a adoptar-les.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol XIX

Pregunta I. Expliqueu breument (entre vuitanta i cent vint paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text el mot i l'expressió següents: [1 punt]

a) «rebel»:

b) «estat de guerra»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la següent afirmació del text: «Sempre que els legisladors intentin d'arrabassar i de destruir la propietat del poble, o de reduir els homes a la condició d'esclaus sota un poder arbitrari, es posen en estat de guerra amb el poble, i aquest, a partir d'aleshores, resta eximit de tota obediència.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

OPCIÓ B

Els que afirmen que dir al poble que resta eximit d'obediència quan s'atempta il·legalment contra les seves llibertats i propietats […] és establir els fonaments de la rebel·lió, i que això pot ocasionar guerres civils o tumults interns, i que per tant és una doctrina que cal rebutjar com a destructiva per a la pau del món, també haurien d'afirmar, seguint el mateix criteri, que els homes honrats no poden plantar cara als lladres ni als pirates perquè això podria ocasionar desordres o vessament de sang. Qualsevol dany ocasionat en aquests casos no és pas imputable a aquell qui defensa els seus propis drets, sinó a aquell qui envaeix els del seu veí. Si l'home honrat i innocent ha de cedir calladament, en bé de la pau, tot el que té a qui l'escomet violentament, m'agradaria saber quina mena de pau hi hauria al món si consistís sols en violència i rapinya, i es mantingués tan sols en benefici dels lladres i dels opressors. Qui em negarà que no hi hauria una pau admirable entre el poderós i el dèbil, si l'ovella, sense cap resistència, oferís el coll a l'imperiós llop perquè l'hi esqueixés? […]

La finalitat del govern és el bé de la comunitat; i què és millor per a la comunitat, que el poble estigui sempre exposat a la voluntat incontrolada dels tirans o, més aviat, que hi hagi la possibilitat d'enfrontar-se als governants si fan un ús exorbitant del poder i el posen al servei de la destrucció en comptes d'aplicar-lo a la protecció dels béns dels súbdits?

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol XIX

Pregunta I. Expliqueu breument (entre vuitanta i cent vint paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents: [1 punt]

a) «rebel·lió»:

b) «opressors»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la següent pregunta retòrica del text: «i què és millor per a la comunitat, que el poble estigui sempre exposat a la voluntat incontrolada dels tirans o, més aviat, que hi hagi la possibilitat d'enfrontar-se als governants si fan un ús exorbitant del poder i el posen al servei de la destrucció en comptes d'aplicar-lo a la protecció dels béns dels súbdits?» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

Exercici 1

[6 punts en total]

Trieu una de les dues opcions següents, A o B, i responeu a les tres preguntes de l'opció que heu triat (que es formulen després del text).

OPCIÓ A

46. […] Era desassenyat, i alhora deshonest, aplegar més del que un podia fer servir. Però si en donava una part a algú altre per tal que no es deteriorés a les seves mans, això també era fer-ne ús. I si bescanviava prunes, que se li haurien podrit al cap d'una setmana, per nous, que es conservarien per menjar-ne tot un any, no feia cap mal a ningú; sempre que res no se li fes malbé inútilment a les mans, no malversava la provisió comuna ni destruïa cap porció del patrimoni dels altres. Així mateix, si donava ous a canvi d'un tros de metall que l'atreia pel color, o canviava les seves ovelles per petxines, o la llana per una pedra resplendent o per un diamant i ho conservava tota la vida, no violava en absolut els drets dels altres i podia acumular tantes coses durables d'aquesta mena com li vingués de gust; perquè la transgressió dels límits de la seva justa propietat no estava pas determinada per les quantitats que posseïa, sinó pel deteriorament innecessari de qualsevol d'aquestes possessions.

47. I així aparegué l'ús del diner, quelcom durable que els homes podien conservar sense que es deteriorés, i mitjançant el qual, per mutu consentiment, intercanviarien aquelles coses útils —si bé peribles— per a la subsistència.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol v

Pregunta I. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents: [1 punt]

a) «deshonest»:

b) «patrimoni»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la següent afirmació del text: «la transgressió dels límits de la seva justa propietat no estava pas determinada per les quantitats que posseïa, sinó pel deteriorament innecessari de qualsevol d'aquestes possessions.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

[Comenceu a respondre a aquesta pregunta aquí sota, i continueu escrivint, si voleu, a les pàgines 6 i 7.]

OPCIÓ B

L'altra objecció que he trobat que es fa contra el principi de les societats polítiques, tal com he esmentat, és aquesta:

Tots els homes han nascut sota una mena o altra de govern, i és, doncs, impossible que ningú pugui ser mai lliure ni unir-se amb altres per erigir-ne, legítimament, un de nou.

En cas que aquest argument fos vàlid, jo pregunto: Com és que hi ha tantes monarquies legítimes al món? Perquè si algú, en virtut d'aquest supòsit, pot mostrar-me un sol home que, a qualsevol època de la història del món, hagi estat lliure per a iniciar una monarquia legítima, jo em comprometo a mostrar-li'n deu que foren lliures per a unir-se i, alhora, per a iniciar un nou govern, ja fos sota un reialme o amb qualsevol altra forma. I això demostra que si qualsevol, nascut sota el domini d'un altre, pot ser prou lliure per a adquirir el dret a comandar altres homes en un imperi nou i distint, tothom qui hagi nascut sota el domini d'un altre home pot ser igualment lliure i esdevenir dirigent o súbdit d'un govern distint i separat. […]

[…] Aquesta ha estat la pràctica arreu del món, des dels primers temps fins a l'actualitat, i no hi ha, avui que els homes neixen sota Estats antics i constituïts, amb lleis i formes de govern establertes, cap altre impediment a la seva llibertat que si haguessin nascut entre els lliures i irreprimits habitants de la selva. Aquells, doncs, que ens vulguin convèncer que pel fet d'haver nascut sota un govern determinat ja hi estem sotmesos d'una manera natural i no ens resta cap accés ni pretensió a la llibertat de l'estat de natura, no tenen una altra raó per a esgrimir […] que dir que és perquè els nostres pares o progenitors abandonaren la seva llibertat natural i, d'aquesta manera, s'obligaren i obligaren la seva descendència a una submissió perpètua al govern a què ells s'havien sotmès. És cert que tothom està obligat a complir les promeses que hagi fet i els compromisos que hagi contret ell mateix, però cap mena de pacte no podrà obligar-hi els seus fills o descendents.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol VIII

Pregunta I. Expliqueu breument (entre vuitanta i cent vint paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]

***a*)** «monarquies legítimes»:

***b*)** «estat de natura»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit, la finalitat i la justificació del que John Locke vol expressar mitjançant la següent pregunta del text: «En cas que aquest argument fos vàlid, jo pregunto: Com és que hi ha tantes monarquies legítimes al món?» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

OPCIÓ B

Si [els homes] designen i autoritzen un poder legislatiu és perquè hi pugui haver unes lleis i unes normes que actuïn com a custòdia i mur protector de les propietats de tots els membres de la comunitat, i que delimitin el poder i moderin el domini de cada membre i cada part de la societat. A ningú no se li acudiria pensar que la voluntat de la societat pugui ser que el poder legislatiu tingui facultat per a destruir allò que hom havia previst que protegís, i per la qual cosa els homes entraren en societat i se sotmeteren a uns legisladors designats per ells mateixos. Sempre que els legisladors intentin d'arrabassar i de destruir la propietat del poble, o de reduir els homes a la condició d'esclaus sota un poder arbitrari, es posen en estat de guerra amb el poble, i aquest, a partir d'aleshores, resta eximit de tota obediència i pot acollir-se al refugi comú que Déu ha ofert a tots els homes contra la força i la violència. Sempre, doncs, que el poder legislatiu transgredeixi aquesta norma fonamental de la societat i, ja sigui per ambició, per por, per insensatesa o per corrupció, intenti d'atribuir-se o de lliurar a mans d'un altre un poder absolut damunt les vides, les llibertats i els béns del poble, haurà traït la confiança atorgada i haurà posat el poder que el poble li havia concedit al servei d'objectius ben oposats, de tal manera que el poble recuperarà aquell poder i tindrà dret a recobrar la llibertat inicial i, amb la designació d'un nou cos legislatiu (el que cregui més convenient), procurar per la seva pròpia seguretat i protecció, ja que és amb aquest fi que els homes són dins la societat.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol xix

Pregunta I. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text el mot i l'expressió següents. [1 punt]

a) «corrupció»:

b) «poder legislatiu»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de l'afirmació següent del text: «Sempre que els legisladors intentin d'arrabassar i de destruir la propietat del poble, o de reduir els homes a la condició d'esclaus sota un poder arbitrari, es posen en estat de guerra amb el poble, i aquest, a partir d'aleshores, resta eximit de tota obediència.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

6. PAU 2020 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

Exercici 1
[6 punts en total]

Trieu una de les dues opcions següents, A o B, i responeu a les tres preguntes de l'opció que heu triat (que es formulen després del text).

OPCIÓ A

48. […] Jo pregunto: quin valor tindrien per a un home deu mil o cent mil acres de terreny excel·lent, conreat com cal i ben proveït de bestiar, al bell mig d'alguna zona de l'interior d'Amèrica, sense cap esperança de comerciar amb cap altra part del món i poder obtenir diners de la venda dels productes? No valdria la pena de posar tanques a aquest terreny, i veuríem com aquest home retornaria a la natura comuna totes aquelles parts del terreny que produirien més béns que els que ell i la seva família podrien consumir. […]

50. L'or i la plata, en ser coses molt poc útils per a la vida d'un home en comparació amb els aliments, la roba o els mitjans de transport, adquireixen el seu valor, únicament, per mitjà del consentiment dels homes […]. És obvi, doncs, que els homes van acceptar que hi hagi propietats desproporcionades i desiguals a la Terra, des el moment que, mitjançant un acord tàcit i voluntari, van trobar la manera que un home pogués legítimament posseir més terra que la suficient per a abastar-se a si mateix i rebre, a canvi del romanent, or i plata que podria emmagatzemar sense perjudicar ningú, ja que aquests metalls no es deterioren ni es corrompen en mans del propietari. Aquest repartiment de les coses en propietats privades desiguals, els homes l'han fet practicable fora dels límits de la societat, i sense cap contracte, només a costa d'atribuir un valor a l'or i la plata i d'avenir-se tàcitament a l'ús del diner.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol v

Pregunta I. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]

Pregunta II. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text el mot i l'expressió següents. [1 punt]

a) «diners»:

b) «acord tàcit»:

Pregunta III. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la frase següent del text: «mitjançant un acord tàcit i voluntari, van trobar la manera que un home pogués legítimament posseir més terra que la suficient per a abastar-se a si mateix». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]

7. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

Em direu que aquesta hipòtesi sembra els ferments de la rebel·lió freqüent, a la qual cosa jo us respondré:

[…]

Aquestes revolucions no es produeixen pas arran del menor senyal de desgovern en els afers públics. El poble està disposat a tolerar greus errors per part de qui governa, moltes lleis equivocades i inoportunes i totes les relliscades de la feblesa humana sense murmurar ni revoltar-se, però si una llarga sèrie d'abusos, prevaricacions i artificis, tots dirigits a un mateix fi, li posen en evidència que se l'està enganyant, i la gent s'adona de qui els sotmet i cap a on se'ls mena, aleshores no serà gens estrany que el poble es desvetlli i faci tots els possibles per a posar la llei en mans de qui li pugui garantir que perseguirà els fins per als quals el govern havia estat erigit. Quan no s'assoleixen aquests fins, els governs que es fonamenten en noms antics i rituals pomposos no són pas millors, sinó molt pitjors que l'estat de natura o l'anarquia, perquè els inconvenients són igualment greus i immediats, i en canvi el remei és més llunyà i difícil.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol XIX

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

8. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció B)

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:

[1 punt]

a) «prevaricacions»

b) «anarquia»

9. PAU 2019 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció B)

3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la frase següent del text: «aleshores no serà gens estrany que el poble es desvetlli i faci tots els possibles per a posar la llei en mans de qui li pugui garantir que perseguirà els fins per als quals el govern havia estat erigit». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

[3 punts]

10. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

No hi ha principis innats en la ment

No hi ha una opinió més comunament acceptada que la que estableix que hi ha certs principis, tant especulatius com pràctics (es parla tant dels uns com dels altres), universalment admesos per la humanitat, fet pel qual s'argumenta que es tracta d'impressions permanents que reben les ànimes dels homes en el primer moment de la seva existència, i que, d'una forma tan necessària com real, porten quan arriben al món, tal com passa amb qualsevol facultat inherent a l'ànima.

Aquest argument, extret de l'assentiment universal, té l'inconvenient següent: que encara que de fet fos cert que hi ha veritats admeses per tota la humanitat, això no provaria que fossin innates, mentre hi pugui haver una altra forma de mostrar com han arribat els homes a tenir aquest acord universal en allò que tots admeten; cosa que em penso que es pot fer.

Però el pitjor és que aquest argument de l'assentiment universal, que s'utilitza per a provar principis innats, segons el meu parer demostra que no hi ha cap principi d'aquesta mena: perquè no hi ha cap principi al qual la humanitat assenteixi d'una manera universal.

John Locke. *Assaig sobre l'enteniment humà,* llibre I, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

11. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]

a) «principis pràctics»

b) «assentiment universal»

12. PAU 2018 · Setembre · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i els diferents arguments que Locke ofereix per a justificar-la: «No hi ha principis innats en la ment». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

13. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

[…] les idees de calor i de llum, que rebem del Sol per mitjà del tacte o dels ulls, comunament les considerem *qualitats reals*, existents en el Sol, i que hi són com alguna cosa més que simples poders. Però quan prenem en consideració el Sol, pel que fa a la cera que fon o blanqueja, considerem la tovor o la blancor produïdes en la cera no com a qualitats del Sol, sinó com a efectes dels seus poders. Tot i que, si ho pensem bé, aquestes qualitats de calor i llum, que són percepcions meves quan em sento escalfat o il·luminat pel Sol, no són en el Sol ni més ni menys del que hi són els canvis fets en la cera quan s'estova o es blanqueja per causa seva. Els uns i les altres són igualment poders del Sol, que depenen de les seves qualitats primàries, amb les quals pot, en un cas, alterar la massa, la forma, la textura o el moviment d'algunes de les parts insensibles dels meus ulls, o de les meves mans, i produir d'aquesta manera en mi les idees de llum o de calor; i pot, en l'altre, alterar la massa, la forma, la textura o el moviment de les parts insensibles de la cera, i produir d'aquesta manera en mi les idees distintes de blancor i flacciditat.

John Locke. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre II, capítol VIII

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

14. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text l'expressió i el mot següents:
[1 punt]
a) «qualitats reals»
b) «poders»

15. PAU 2017 · Juny · Sèrie 1 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la frase següent del text: «aquestes qualitats de calor i llum […] no són en el Sol ni més ni menys del que hi són els canvis fets en la cera quan s'estova o es blanqueja per causa seva». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]

16. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

[…] les idees produïdes en nosaltres per les qualitats secundàries no s'assemblen gens a aquestes qualitats: no hi ha res present en els objectes que s'assembli a les seves idees. […]

De la flama diem que és calenta i lleugera; de la neu, blanca i freda, i del sucre, que és blanc i dolç, a causa de les idees que produeixen en nosaltres. Comunament creiem que aquestes qualitats són la mateixa cosa en els objectes i en les nostres idees: els uns la semblança perfecta de les altres, la seva imatge especular; la majoria de persones jutjaria extravagant que es digués el contrari. Això no obstant, qui vulgui considerar que un mateix foc a certa distància produeix la sensació de calor i a una distància més curta una sensació molt diferent de dolor, s'hauria de preguntar a si mateix quina raó té de dir que la seva idea de calor, que li ha produït el foc, és realment present en la flama, mentre que la seva idea de dolor, que li ha produït igualment la mateixa flama, no és en el foc. Per què la blancor i la fredor són presents en la neu i el dolor no, si la neu produeix totes aquestes idees en nosaltres, no podent-ho fer de cap altra manera que mitjançant la massa, la forma, el nombre i el moviment de les seves parts sòlides?

La massa, la forma, el nombre i el moviment particulars de les parts del foc o de la neu es troben realment en el foc i en la neu, tant se val que els nostres sentits els percebin com que no: per això poden ser anomenats *qualitats reals,* perquè realment existeixen en els objectes. Però la llum, la calor, la blancor o la fredor no existeixen de manera més real en els objectes que la malaltia o el dolor en el mannà.[1]

John Locke. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre II, capítol VIII

1. En aquest text, *mannà* fa referència a una substància que s'usa com a purgant.

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

17. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]

a) «qualitats secundàries»

b) «imatge especular»

18. PAU 2016 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el sentit i la finalitat de la pregunta retòrica següent que John Locke planteja en el text: «Per què la blancor i la fredor són presents en la neu i el dolor no, si la neu produeix totes aquestes idees en nosaltres, no podent-ho fer de cap altra manera que mitjançant la massa, la forma, el nombre i el moviment de les seves parts sòlides?» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

[3 punts]

19. PAU 2016 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

L'altra objecció que he trobat que es fa contra el principi de les societats polítiques, tal com he esmentat, és aquesta:

Tots els homes han nascut sota una mena o altra de govern, i és, doncs, impossible que ningú pugui ser mai lliure ni unir-se amb altres per erigir-ne, legítimament, un de nou.

En cas que aquest argument fos vàlid, jo pregunto: Com és que hi ha tantes monarquies legítimes al món? Perquè si algú, en virtut d'aquest supòsit, pot mostrar-me un sol home que, a qualsevol època de la història del món, hagi estat lliure per a iniciar una monarquia legítima, jo em comprometo a mostrar-li'n deu que foren lliures per a unir-se i, alhora, per a endegar un nou govern, ja fos sota un reialme o amb qualsevol altra forma. I això demostra que si qualsevol, nascut sota el domini d'un altre, pot ser prou lliure per a adquirir el dret a comandar altres homes en un imperi nou i distint, tothom qui hagi nascut sota el domini d'un altre home pot ser igualment lliure i esdevenir dirigent o súbdit d'un govern distint i separat. D'aquesta manera, i segons aquell seu mateix principi, o bé els homes són tots lliures, sigui quin sigui el seu origen, o altrament no hi haurà més que un sol príncep i un sol govern legítim al món. No hauran de fer, doncs, cap altra cosa que ensenyar-nos, senzillament, de qui es tracta; i quan ens l'hagin ensenyat, no tinc cap dubte que tota la humanitat s'avindrà fàcilment a retre-li obediència.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol VIII

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

20. PAU 2016 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:

[1 punt]

a) «societats polítiques»

b) «govern legítim»

21. PAU 2016 · Juny · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el punt de vista de John Locke sobre el tema que s'analitza en el text i per què fa l'afirmació següent: «D'aquesta manera, i segons aquell seu mateix principi, o bé els homes són tots lliures, sigui quin sigui el seu origen, o altrament no hi haurà més que un sol príncep i un sol govern legítim al món.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

[3 punts]

22. PAU 2015 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

De cap proposició no podem dir que la tenim en la ment però que la ment mai no l'ha coneguda i mai no n'ha tingut consciència. Perquè, si això passés en algun cas, aleshores podríem dir, amb la mateixa raó, que totes les proposicions vertaderes, a les quals pot assentir algun dia la raó, les tenim en la ment i que, per això, s'hi troben impreses. En efecte, si d'alguna d'aquestes proposicions podem dir que és en la ment, però que no ha estat mai coneguda, només és perquè la ment és capaç de conèixer-la; així es comporta la ment respecte de totes les veritats que alguna vegada coneixerà. Més encara: així és com poden estar impreses en la ment totes les veritats que la ment mai no ha conegut i mai no podrà conèixer, perquè podem viure molt de temps i morir a la fi ignorant moltes de les veritats que la nostra ment pot conèixer fins i tot amb certesa. De manera que, si la capacitat de conèixer ha de ser la impressió natural que estem discutint, totes i cadascuna de les veritats que podem arribar a conèixer seran, per aquesta raó, innates; i aquesta gran qüestió quedarà reduïda a una manera molt impròpia de parlar perquè, si per una banda pretén afirmar el contrari, per l'altra no diu res de diferent del que diuen els que neguen els principis innats. Perquè ningú, penso jo, no ha negat mai que la ment pot conèixer algunes veritats. És aquesta capacitat, diuen, la que és innata, mentre que el coneixement és adquirit. Però, aleshores, a què treu cap tanta insistència a favor de màximes innates? Perquè si hi ha veritats que poden estar impreses en l'enteniment sense ser percebudes, no sé veure com poden diferir, pel que fa al seu origen, de les veritats que la ment pot conèixer: cal que siguin totes innates o totes adventícies; i és empresa vana voler distingir-les.

John Locke. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre I, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

23. PAU 2015 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:

[1 punt]

a) «capacitat […] innata»

b) «veritats […] adventícies»

24. PAU 2015 · Setembre · Sèrie 5 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el punt de vista de John Locke sobre el tema que s'analitza en el text i per què fa l'afirmació següent al final: «si hi ha veritats que poden estar impreses en l'enteniment sense ser percebudes, no sé veure com poden diferir, pel que fa al seu origen, de les veritats que la ment pot conèixer: cal que siguin totes innates o totes adventícies; i és empresa vana voler distingir-les». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

[3 punts]

25. PAU 2014 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

No hi ha cap principi innat.

[…]

No hi ha una opinió més comunament acceptada que la que estableix que hi ha certs principis, tant especulatius com pràctics […], universalment admesos per la humanitat, fet pel qual s'argumenta que es tracta d'impressions permanents que reben les ànimes dels homes en el primer moment de la seva existència, i que, d'una forma tan necessària com real, porten quan arriben al món, tal com passa amb qualsevol facultat inherent a l'ànima.

Aquest argument, extret de l'assentiment universal, té l'inconvenient següent: que encara que de fet fos cert que hi ha veritats admeses per tota la humanitat, això no provaria que fossin innates, mentre hi pugui haver una altra forma de mostrar com han arribat els homes a tenir aquest assentiment universal en allò que tots admeten; cosa que em penso que es pot fer.

Però el pitjor és que aquest argument de l'assentiment universal, que s'utilitza per a provar principis innats, segons el meu parer demostra que no hi ha cap principi d'aquesta mena: perquè no hi ha cap principi al qual la humanitat assenteixi d'una manera universal. Començaré pels principis especulatius, exemplificats en aquells famosos principis de la demostració: «el que és, és» i «és impossible que una mateixa cosa sigui i no sigui», als quals cal atribuir, em penso, més que a cap altre, el títol d'innats. Aquests principis han adquirit tal reputació de ser màximes universalment acceptades que seria molt estrany que algú pogués posar-los en dubte. Tanmateix, em prenc la llibertat d'afirmar que aquestes proposicions són tan lluny de rebre l'assentiment universal que podem dir que una gran part de la humanitat les ignora.

John Locke. *Assaig sobre l'enteniment humà,* llibre I, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.

[2 punts]

26. PAU 2014 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:

[1 punt]

a) «principis pràctics»

b) «inherent a l'ànima»

27. PAU 2014 · Juny · Sèrie 3 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el sentit de l'afirmació següent, de John Locke, i els arguments d'aquest autor per a justificar-la: «No hi ha cap principi innat.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

[3 punts]

28. PAU 2014 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció B)

OPCIÓ B

I si els que amb la força usurpen el poder legislatiu són rebels, els legisladors, com ja hem vist, no ho seran pas menys si, havent estat designats per a protegir el poble, les seves llibertats i els seus béns, intenten d'usurpar-los-hi per la força, perquè d'aquesta manera es posaran en estat de guerra amb aquells que els havien nomenat protectors i guardians de la seva pau i esdevindran autèntics rebels […].

Els que afirmen que dir al poble que resta eximit d'obediència quan s'atempta il·legalment contra les seves llibertats i propietats […] és establir els fonaments de la rebel·lió, i que això pot ocasionar guerres civils o tumults interns, i que per tant és una doctrina que cal rebutjar com a destructiva per a la pau del món, també haurien d'afirmar, seguint el mateix criteri, que els homes honrats no poden plantar cara als lladres ni als pirates perquè això podria ocasionar desordres o vessament de sang. Qualsevol dany ocasionat en aquests casos no és pas imputable a aquell qui defensa els seus propis drets, sinó a aquell qui envaeix els del seu veí.

John Locke. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol xix

29. PAU 2014 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció B)

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text els mots següents:

[1 punt]

a) «rebels»

b) «legisladors»

30. PAU 2014 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció B)

3. Expliqueu quines raons té John Locke per a afirmar que «[el poble] resta eximit d'obediència quan s'atempta il·legalment contra les seves llibertats i propietats […]». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)

[3 punts]

31. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 1 (Opció A)

OPCIÓ A

A ningú no se li acudiria pensar que la voluntat de la societat pugui ser que el poder legislatiu tingui facultat per a destruir allò que hom havia previst que protegís, i per la qual cosa els homes entraren en societat i se sotmeteren a uns legisladors designats per ells mateixos. Sempre que els legisladors intentin d'arrabassar i de destruir la propietat del poble, o de reduir els homes a la condició d'esclaus sota un poder arbitrari, es posen en estat de guerra amb el poble, i aquest, a partir d'aleshores, resta eximit de tota obediència i pot acollir-se al refugi comú que Déu ha ofert a tots els homes contra la força i la violència. Sempre, doncs, que el poder legislatiu transgredeixi aquesta norma fonamental de la societat, i, ja sigui per ambició, per por, per insensatesa o per corrupció, intenti d'atribuir-se o de lliurar a mans d'un altre un poder absolut damunt les vides, les llibertats i els béns del poble, haurà traït la confiança atorgada i haurà posat el poder que el poble li havia concedit al servei d'objectius ben oposats, de tal manera que el poble recuperarà aquell poder i tindrà dret a recobrar la llibertat inicial, i, amb la designació d'un nou cos legislatiu (el que cregui més convenient), procurar per la seva pròpia seguretat i protecció, ja que és amb aquest fi que els homes són dins la societat.

John Locke, *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol XIX

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades.
[2 punts]

32. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 2 (Opció A)

2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents:
[1 punt]
a) «poder legislatiu»
b) «estat de guerra»

33. PAU 2013 · Juny · Sèrie 4 · Exercici 3 (Opció A)

3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de John Locke per a afirmar-la: «Sempre, doncs, que el poder legislatiu transgredeixi aquesta norma fonamental […] haurà posat el poder que el poble li havia concedit al servei d'objectius ben oposats, de tal manera que el poble recuperarà aquell poder i tindrà dret a recobrar la llibertat inicial […]» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.)
[3 punts]